

Najznačajnije bolesti paradajza u zaštićenom prostoru

Osim gajenja paradajza na velikim površinama na otvorenom polju za potrebe prerađivačke industrije i velikih trgovinskih lanaca, sve više je aktuelno gajenje paradajza u zaštićenom prostoru. I jednu i drugu proizvodnju (na otvorenom polju i u zaštićenom prostoru), prati pojava prouzrokovaca biljnih bolesti. Neki od prouzrokovaca biljnih bolesti su ipak karakteristični samo za zaštićeni prostor, kao što je plesnivost lista paradajza.

Plesnivost lista - je oboljenje koje se kod nas javlja samo u proizvodnji paradajza u zaštićenom prostoru. Javlja se u uslovima slabe osvetljenosti plastenika, pod zaprljanom folijom, ili u uslovima kada je duži period oblačnog vremena. Prouzrokovac je gljiva *Fulvia fulva*. Simptomi se javljaju na lišću i to prvo na starijem, retko se javljaju na stablu i plodu. Na licu lista se javljaju svetlo zelene i žute zone sa nejasnim ivicama, a sa donje strane lista gljiva sporuliše i formira sivomrku prevlaku. Zaraženo tkivo nekrotira, list se uvija, vene i opada. Preventivne mere borbe su uklanjanje biljnih ostataka, redovno provetranje objekata, održavanje čiste folije, odnosno stakla. Efikasna zaštita postiže se primenom fungicida **Ortiva opti 480 SC**.

Ortiva opti 480 SC predstavlja gotovu kombinaciju dve aktivne materije azoksistrobina i hlorotalonila. Primenuje se preventivno u uslovima povoljnim za razvoj oboljenja ili najkasnije pri pojavi prvih simptoma. Preporučuje se u fazama pre i posle faze intenzivnog razvoja biljaka. Ortiva opti 480 SC se koristi za suzbijanje plesnivosti lista paradajza u zaštićenom prostoru, ali i za suzbijanje prouzrokovaca plamenjače i crne pegavosti na otvorenom polju. Primenuje se u količini od 2 – 2,5 l/ha. Prednosti ovog fungicida između ostalog su: odlična preventivna zaštita, veoma širok spektar delovanja i naravno kratka karenca, koja u usevu paradajza iznosi svega 3 dana.

Siva trulež – je najštetnije oboljenje biljaka u zaštićenom prostoru. Prouzrokovac je gljiva *Botrytis cinerea*. Javlja se u uslovima visoke vlažnosti i temperature, pri gajenju rasada ili biljaka u zaštićenom prostoru. Vrlo često dolazi do propadanja mladih biljaka rasada koji je gajen u neadekvatnim uslovima. Na odraslim biljkama, na listovima i plodovima, ali i na oštećenom mestu stabla dolazi do propadanja tkiva, i formiranja sivepepeljaste prevlake usled sporulacije. Siva plesan se održava na izumrlim biljnim delovima i zbog toga je izuzetno važno njihovo uklanjanje. Neophodna je regulacija vlažnosti i temperature vazduha i zemljišta u objektima zaštićenog prostora. Tokom prohladnih i oblačnih dana treba smanjiti zalivanje, jer se na taj način smanjuje i vlažnost vazduha i zemljišta. Primena fungicida je neophodna mera. Treba kombinovati fungicide različitog mehanizma delovanja i strogo poštovati preporuke o maksimalnom broju tretiranja tokom sezone.

Fuzariozno uvenuće paradajza – zabeleženi su primeri kada je *Fusarium oxysporum f.sp. lycopersici* u potpunosti uništio proizvodnju paradajza. U uslovima povoljnim za razvoj patogena štete mogu biti veoma velike jer dolazi do masovnog uvenuća biljaka. Kod nas je prisutan, ali veće štete može naneti pri gajenju biljaka u zaštićenom prostoru. Osnovni simptom bolesti je upravo uvelost biljka. Na klijancu kotiledoni i prvi pravi listovi postaju hlototični venu i suše se. Dolazi do nekroze korena, a na poprečnom preseku sudovnog tkiva uočava se taman obojen prsten. Biljke u polju iznenadno venu, dobijaju žutu boju i vidno zaostaju u porastu. Propadanje čitavih biljaka nastaje posle cvetanja i formiranja plodova. Uspešna zaštita se može postići kombinovanjem različitih mera: višegodišnji plodored, setva zdravog semena, stvaranje otpornih sorti.

Trulež korena i prizemnog dela stabla je bolest koja u povoljnim uslovima za razvoj patogena može načiniti štete koje mogu biti i potpune. Prouzrokovac je gljiva *Phytophthora nicotianae*. Parazit se održava u zemljištu i zaraženim biljnim ostacima. Parazit prodire u stablo mladih biljaka paradajza u prizemnom delu. Prvi simptom je uvelost biljaka, zatim dolazi do truleži prizemnog dela stabla, a ubrzo do propadanja cele biljke. Na mestu infekcije stablo postaje mrko.

DELTA AGRAR

Preventivne mere borbe plodored, dezinfekcija supstrata i sl. su veoma značajne, ali je neophodna i hemijska zaštita, koja podrazumeva primenu preparata na bazi a.m. propamokarbhidrohlorid (Rival 607 SL).